

WOJCIECH MILITZ

PTTK w 1981 roku

Działalność Towarzystwa w roku 1981 była prowadzona w nienotowanych dotąd trudnych warunkach społeczno-politycznych i gospodarczych.

W 1980 r. przedsierniowe tendencje do osiągania maksymalnych zysków w gospodarce turystycznej, brak uznania w praktyce potrzeby rozwoju turystyki taniej, o charakterze socjalnym, której sprzyjało PTTK — spowodowały, iż Towarzystwo zostało obciążone nowymi ciężarami ze strony państwa, przy jednoczesnym cofnięciu stosowanych dotąd ulg (przywrócenie podatku dochodowego, cofnięcie dopłat do miejsc noclegowych itp.).

Jednocześnie wzrosły koszty prowadzenia działalności, zwłaszcza gospodarczej, spowodowane decyzjami państwowymi wynikłymi z porozumień w Gdańsku, Szczecinie i Jastrzębiu. Niezależny ruch związkowy wśród kadry pracowniczej PTTK, w zakładach produkcyjnych „Foto-Pam” i w przewodnictwie turystycznym wpłynął na decyzje władz PTTK przyspieszające procesy decentralizacyjne. Sprzyjały temu dążenia działaczy społecznych Towarzystwa, pragnących mieć rzeczywisty wpływ na gospodarkę PTTK i na sposób jej funkcjonowania. W rezultacie PTTK znajdując się w niezwykle ciężkiej sytuacji finansowej, wychodząc naprzeciw dominującym w kraju tendencjom — podjęło szereg decyzji oszczędnościowych, ta-

kich jak zmniejszenie zatrudnienia, likwidację dyrekcji Zrzeszenia Gospodarki Turystycznej i in. Równocześnie, wobec kończącej się kadencji władz, trwały przygotowania do X Zjazdu Krajowego PTTK, tworząc w ramach wielomiesięcznej kampanii sprawozdawczo-wyborczej nowy program Towarzystwa odpowiadający aktualnym potrzebom członków i działaczy.

W 1981 rok PTTK weszło przy zmienionym składzie Zarządu Głównego, w którym funkcję prezesa, po ustąpieniu Stanisława Lewandowskiego, objął do Zjazdu — Tadeusz Rycerski, dotychczasowy wiceprezes i redaktor naczelny „Gościńca”.

X Zjazd Krajowy odbył się w dwóch częściach. W pierwszej, w dniach 5—7 czerwca 1981 r., wybrano nowy Zarząd Główny z prezesem Andrzejem Gordonem, Główną Komisję Rewizyjną z przewodniczącym Zygmuntem Śladkowskim i Główny Sąd Koleżeński z przewodniczącym Jerzym Załęskim. Zjazd przyjął sprawozdanie Zarządu Głównego i udzielił absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Uchwalono założenia programowe PTTK na lata 1981—1985 stwierdzając, że podstawowym kierunkiem działalności powinna stać się turystyka kwalifikowana, nasycona szeroko rozumianym krajoznawstwem, służąca także ochronie zabytków i przyrody. Przyjęto rezolucję, w której Zjazd wypowiedział się zdecydowanie za

umocnieniem społecznego charakteru turystyki i krajoznawstwa w Polsce. W związku z niepokojąco rosnącym stopniem skażenia przyrody, krajobrazu oczystego, parków narodowych i środowiska mieszkańców wielu ośrodków w kraju — Zjazd przyjął także rezolucję w sprawie zagrożenia ekologicznego.

Zjazd uchwalił wytyczne dla ZG PTTK w sprawie właściwego funkcjonowania gospodarki Towarzystwa oraz poparł inicjatywy:

- Staromiejskiego Koła Terenowego PTTK w Warszawie i Społecznego Komitetu Budowy Pomnika „Powstania Warszawskiego 1944”;
- apel działaczy PTTK i ZBoWiD województwa kieleckiego w sprawie zorganizowania Ogólnopolskiego Muzeum Martyrologii Polskiej Wsi w Michnowie;
- uczczenie 100 rocznicy urodzin Mieczysława Orłowicza;
- rozwijania ogólnopolskiej akcji „PTTK dla Krakowa”.

Uznając, że wersja projektu nowego statutu PTTK, zaproponowana przez Komisję Statutową Zjazdu, a także propozycje zmian w funkcjonowaniu gospodarki PTTK wymagają szerokiej i pogłębionej konsultacji delegatów z wyborcami, X Zjazd Krajowy PTTK postanowił w terminie 6 miesięcy zwołać obrady drugiej części Zjazdu poświęcone tej problematyce.

Ważnym momentem Zjazdu było przyznanie godności Członka Honorowego szesnastu zasłużonym działaczom PTTK: **Marii Aleksandrowicz** z Torunia, **Józefowi Boguszewskiemu** z Warszawy, **Jerzemu Doeningowi** z Krakowa, **Mieczysławowi Domagale** z Warszawy, **Tadeuszowi Dorawskiemu** z Krakowa, **Ferdynandowi Drabikowi** z Warszawy, **Wandzie Grabskiej** z Kalisza, **Franciszkowi Jaśkowiakowi** z Poznania, **Eugenii Kaleniewicz** z Sieradza, **Władysławowi Kałużnemu** z Łodzi, **Kazimierzowi Miedzińskiemu** z Wrocławia,

Jerzemu Nowakowi z Katowic, **Władysławowi Ogrodzińskiemu** z Olsztyna, **Jerzemu Przedzieckiemu** z Warszawy, **Jackowi Węgrzynowiczowi** z Warszawy i **Bolesławowi Wejwódkiemu** z Opoczna.

W dniach 16—17 listopada 1981 r. trwała druga część obrad X Zjazdu Krajowego PTTK. Listopadowe obrady potwierdziły wybraną w czerwcu koncepcję programową, oznaczającą zwiększenie społecznego charakteru działania Towarzystwa. Zadokumentowały też jasność programową i i organizacyjną PTTK.

Zjazd nadał godność Członka Honorowego PTTK **Karolowi Wojtyłe** — papieżowi Janowi Pawłowi II, wieloletniemu członkowi Koła Grodzkiego w Krakowie.

Na zakończenie Zjazd uchwalił projekt nowego Statutu PTTK, który złożony został w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych do rozpatrzenia i nadania. Projekt ten łączy kwestię jedności organizacyjnej z dalszym zwiększaniem roli ogniw społecznych w kształtowaniu kierunków działania i decyzji Towarzystwa.

Ten suchy rejestr działań Towarzystwa na szczeblu centralnym nie może oczywiście oddać napięć, kontrowersji i atmosfery, w jakiej toczyła się kampania sprawozdawczo-wyborcza w terenie, a także i same obrady X Zjazdu. W części klimat ten charakteryzują zmiany personalne, którymi objęto ok. 60% składu osobowego dotychczasowych władz PTTK na wszystkich szczeblach organizacji. Wiele emocji powodowały grupowe działania, mające na celu rozbić jedność PTTK, głównie przez chęć powołania nowego Polskiego Towarzystwa Tatrzeńskiego. Nie przyniosły one zamierzonego efektu, a uchwalony program i działania władz PTTK dla rozwoju turystyki kwalifikowanej zyskały uznanie zdecydowanej większości działaczy i członków Towarzystwa.

Rzecz prosta, w tym trudnym okresie PTTK nie mogło uzyskać większych rezultatów liczbowych, zarówno w stanie organizacyjnym, jak i w poszczególnych formach działalności programowej.

Stan organizacyjny

Lp.	Rodzaj ogniwa	Oddziały		Koła i Kluby		Członkowie	
		1980	1981	1980	1981	1980	1981
1	2	3	4	5	6	7	8
1	terenowe	387	384	675	669	83 006	79 079
2	zakładowe	130	126	4 973	4 583	257 698	229 592
3	osiedlowe	24	23	260	241	9 897	10 063
4	akademickie	24	25	236	237	17 902	14 955
5	szkolne	—	—	5 403	5 365	278 801	262 109
6	inne, w tym:	21	22	1 362	1 338	83 479	78 518
7	wojskowe	14	14	530	530	32 900	32 900
	Razem	586	580	12 909	12 433	730 783	674 316
	Wynik		-6		-476		-56 557

Powyższe dane potwierdzają, że tendencje spadkowe, odnotowane po raz pierwszy w poprzednim roku, utrzymują się nadal (w 1980 r. liczba oddziałów zmniejszyła się o 4, kół o 171, a liczba członków o 37 075 osób). Dodać należy, że ta sytuacja kształtuje się różnie w poszczególnych województwach.

I tak np. w 1981 r. rozwiązaniu 9 oddziałów (w woj. bydgoskim, koszalińskim, opolskim, piłskim, toruńskim po 1 oddziale, w woj. łódzkim i rzeszowskim — po 2) towarzyszyło powołanie 3 nowych oddziałów (1 w woj. białostockim i 2 w woj. poznańskim).

Również w 5 województwach odnotowano wzrost liczby członków Towarzystwa.

Stan organizacyjny z wyszczególnieniem województw

Lp.	Województwa	Członkowie		Oddziały		Koła	Kluby
		1980	1981	1980	1981	1980	1981
1	2	3	4	5	5	7	8
1	Biała Podlaska	3 980	4 317	5	5	117	125
2	Białystok	16 927	14 305	20	21	295	291
3	Bielsko-Biała	27 163	25 448	15	15	451	441
4	Bydgoszcz	19 686	19 896	20	19	427	443
5	Chełm	4 792	4 660	4	4	96	91
6	Ciechanów	4 971	4 552	6	6	91	92
7	Częstochowa	8 481	8 981	8	8	122	130
8	Elbląg	5 184	4 922	9	9	113	115
9	Gdańsk	24 867	22 879	19	19	411	381
10	Gorzów Wlkp.	7 696	7 191	15	15	165	175
11	Jelenia Góra	10 099	9 600	12	12	197	193
12	Kalisz	11 173	11 107	11	11	268	267
13	Katowice	127 129	121 870	45	45	1 787	1 739
14	Kielce	13 110	12 309	13	13	242	246

1	2	3	4	5	6	7	8
15	Konin	4 281	4 121	5	5	80	79
16	Koszalin	7 811	6 890	11	10	185	166
17	Kraków	38 596	29 267	13	13	531	466
18	Krosno	9 482	9 742	7	7	233	235
19	Legnica	9 529	8 374	7	7	183	163
20	Leszno	4 876	3 908	6	6	126	116
21	Lublin	13 246	12 021	18	18	283	284
22	Lomża	4 952	4 912	5	5	96	93
23	Lódź	20 053	19 480	10	8	343	335
24	Nowy Sącz	10 150	10 187	9	9	250	251
25	Olsztyn	14 672	13 141	14	14	301	262
26	Opole	18 844	17 164	22	21	359	339
27	Ostrołęka	4 228	3 955	10	10	85	81
28	Pila	6 078	5 855	9	8	150	147
29	Piotrków Tryb.	8 382	9 719	7	7	179	184
30	Płock	8 104	6 920	6	6	175	151
31	Poznań	25 096	24 998	18	20	451	445
32	Przemyśl	5 662	5 543	5	5	104	106
33	Radom	6 887	6 826	9	9	124	127
34	Rzeszów	15 325	9 606	13	11	237	187
35	Siedlce	6 196	6 057	7	7	141	141
36	Sieradz	4 584	4 679	8	8	101	107
37	Skierniewice	6 655	6 217	7	7	125	115
38	Siemsk	5 814	6 328	8	8	159	175
39	Suwałki	7 328	6 505	10	10	148	125
40	Szczecin	19 818	17 777	20	20	412	393
41	Tarnobrzeg	11 321	8 346	9	9	164	139
42	Tarnów	6 722	6 934	8	8	162	155
43	Toruń	11 293	11 759	14	13	266	267
44	Wałbrzych	12 036	11 036	12	12	228	220
45	Warszawa	68 162	57 489	32	32	786	683
46	Wrocław	4 165	4 082	5	5	96	106
47	Wrocław	25 260	23 451	21	21	468	467
48	Zamość	8 877	8 647	5	5	155	154
49	Zielona Góra	11 030	10 253	14	14	241	240
	Razem	730 873	674 316	586	580	12 909	12 433

Interesujący jest udział poszczególnych środowisk w PTTK. I tak np. 38,8% to młodzież skupiona w szkolnych kołach (klubach) krajoznawczo-turystycznych, 2,6% członków zrzeszają ogniwa PTTK w kołach akademickich. Nadal dominuje zrzeszanie się w zakładach pracy — 34%. W terenowych ogniwach PTTK skupia 11,7% członków, w kołach osiedli mieszka-

niowych — 1,4% członków, a w wojsku — 4,8% członków PTTK.

Sytuacja organizacyjna komisji społecznych uległa charakterystycznym zmianom. Notuje się zmniejszenie liczby komisji wojewódzkich (o 60 komisji w 1981 r. i jednoczesny wzrost szczególnie komisji turystyki górskiej — o 42 komisje i ochrony przyrody — o 20 komisji).

Komisje społeczne PTTK

Lp.	Komisje	1980	1981	Różnica
1	oddziałowe	2 469	2 604	+135
2	wojewódzkie	733	673	- 60
3	Razem	3 202	3 277	+ 75
4	Komisje ZG PTTK	30	23	- 7
5	Ogółem	3 232	3 300	+ 68

Trudności finansowe Towarzystwa oraz ogólnie nie sprzyjająca sytuacja społeczna spowodowały, iż szkolenie kadry programowej PTTK w 1981 r. objęło o wiele mniej osób niż w latach ubiegłych. Wśród organizatorów turystyki liczba kursów i liczba absolwentów zmniejszyła się o ok. 30%. W grupie przodowników i instruktorów spadek liczby kursów był jeszcze większy, bo o 48% a liczba absolwentów zmniejszyła się o 62% w porównaniu do efektów 1980 r.

To z kolei wpłynęło na zmniejszenie się stanu kadry programowej Towarzystwa o ponad 11 tysięcy tj. o ok. 8%, licząc według uprawnień (liczba osób fizycznych jest trudna do ustalenia wobec posiadania często kilku uprawnień przez jedną osobę).

Podobne zjawisko odnotowano również w stanie kadry funkcyjnej, tj. działaczy w składach osobowych instancji PTTK, gdzie ogólny spadek osiągnął ok. 21%. Szczegółowy wykaz stanu kadry programowej i funkcyjnej ilustruje zestawienie:

Stan kadry programowej i funkcyjnej PTTK

Lp.	Rodzaj kadry	1980	1981	Wynik
1	2	3	4	5
1	Organizatorzy turystyki	75 156	69 144	- 6 012
	w tym:			
	w zakładach pracy	32 115	28 688	- 3 427
	w osiedlach	730	761	+ 31
	w środowiskach młodzieży	30 729	29 034	- 1 695
	w środowisku akademickim	4 150	3 367	- 783
	w wojsku	5 580	5 606	+ 26
	w innych środowiskach	1 852	1 688	- 164
2	Opiekunowie SKKT PTTK	5 403	4 979	- 424
3	Przodownicy i instruktorzy			
	turystyki kwalifikowanej	18 253	18 386	+ 133
	w tym:			
	turystyki pieszej	5 355	5 158	- 197
	turystyki górskiej	3 743	4 307	+ 564

1	2	3	4	5
	turystyki narciarskiej	417	766	+ 41
	turystyki żeglarskiej	833	719	— 114
	turystyki kajakowej	1 676	1 641	— 35
	turystyki kolarskiej	1 768	1 706	— 62
	turystyki motorowej	1 589	1 533	— 56
	Instruktorzy:			
	impres na orientację	260	236	— 24
	nurkowania swobodnego	298	281	— 17
	krajoznawstwa	1 558	1 527	— 31
	ochrony przyrody	173	209	+ 36
	ochrony zabytków	283	117	— 166
	przewodnictwa	—	112	+ 112
	fotografii krajoznawczej	—	74	+ 74
4	Instruktorzy kształcenia kadr	1 357	1 304	— 53
5	Społeczni opiekunowie przyrody	2 888	2 454	— 434
6	Społeczni opiekunowie zabytków	7 133	5 928	— 1 205
7	Strażnicy ochrony przyrody	9 726	9 621	— 105
8	Służba Kultury Szlaku	13 771	11 192	— 2 579
9	Przewodnicy (liczba uprawnień)	17 439	16 888	— 251
10	Znakarze	1 066	1 131	+ 65
11	Kadra programowa razem	152 192	141 027	— 11 165
12	Kadra funkcyjna	29 267	24 153	— 5 114
	w tym:			
	na szczeblu oddziałów	19 974	17 524	— 2 450
	na szczeblu województw	8 555	6 037	— 2 518
	na szczeblu centralnym	738	592	— 146
13	Kadra programowa i funkcyjna ogółem	181 459	165 180	— 16 279

Krajoznawstwo, opieka nad zabytkami ochrona przyrody

W działalności krajoznawczej w 1981 r. dominowała popularyzacja programu krajoznawczego, uchwalonego na Kongresie Krajoznawczym w Płocku (11—13 kwietnia 1980 r.). Prace w tym zakresie musiały być jednakże prowadzone w szczególności niesprzyjających okolicznościach i przy ograniczeniach finansowych. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK zainspirowała obchody 100-lecia urodzin Mieczysława Orłowicza, podjęła starania o zmianę statusu regionalnych pracowni krajoznawczych. Odbył się również doroczny Centralny Zlot Aktywu Krajoznawczego

w Wojsławicach (woj. sieradzkie). W ograniczonych rozmiarach działały: Podkomisja Kolekcjonerstwa Krajoznawczego z siedzibą w Lublinie, Zespół d/s Piosenki Turystycznej z siedzibą w Łodzi.

Omawiane trudności roku 1981 spowodowały, że w działalności informacyjno-popularyzatorskiej odnotowano dalszy spadek. W 440 punktach informacji oraz w poradniach krajoznawczych obsłużono ok. 1 150 tys. osób (w 1980 r. odpowiednio 491 i 1 400 tys. Zorganizowano 13 527 odczytów i 4 073 wystaw (w 1980 r. odpowiednio 16 673 i 5 451). Czynnych było 735 bibliotek (w 1980 — 915).

W zakresie ochrony przyrody kontynuowano działalność w tradycyjnych for-

mach, główny wysiłek koncentrując na organizacji ogólnospolecznej dyskusji w sprawie ekologicznego systemu obszarów chronionych w woj. chełmskim i na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego. Uchwały w tych sprawach przekazano właściwym władzom. Służba Kultury Szlaku odbyła swój V Centralny Zlot w Chodzieży.

W dziedzinie opieki nad zabytkami, wobec braku środków, wiele pracy poświęcono staraniom o przetrwanie placówek muzealnych PTTK. Te kwestie, jak też sprawy programu dalszego działania w zakresie opieki nad zabytkami, były przedmiotem spotkania kierownictwa ZG PTTK z wiceministrem kultury i sztuki oraz Zarządem Muzeów i Ochrony Zabytków MKiS.

Interesujące prace w 1981 r. podjęła Komisja Fotografii Krajoznawczej. Zmierzają one do stworzenia systemu archiwizacji zbiorów fotograficznych i ich ochronę prawną na wzór ochrony kolekcji prywatnych. Nadto urządzono cykl spotkań szkoleniowych, m. in. plener—se-

minarium fotografii „Srodowisko”, dokumentujący krajobraz północno-zachodniej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej, oraz kurs dla instruktorów fotografii PTTK.

Turystyka kwalifikowana

Trudności roku 1981 w największym stopniu zaważyły na wynikach działalności w turystyce kwalifikowanej. Brak dostatecznych środków na organizację imprez, a także niemożność przeznaczenia stosownej ilości indywidualnych środków na wycieczki — wpłynęły na znaczne zmniejszenie liczby imprez, wycieczek i ich uczestników. W liczbach globalnych liczba imprez w 1981 r. zmniejszyła się w stosunku do 1980 r. o prawie 22%, zaś liczba uczestników o blisko 25%. Szczególny spadek zaznaczył się w turystyce motorowej; imprezy o ponad 30%, uczestnicy o 32%. Przyczyną — znane ograniczenia w nabywaniu paliwa, olejów, części zamiennych itp.

Imprezy i wycieczki turystyki kwalifikowanej (wg dyscyplin)

Lp.	Rodzaj imprezy	Liczba imprez i wycieczek			Liczba uczestników		
		1980	1981	Wynik	1980	1981	Wynik
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	piesze	38 653	28 854	— 9 799	1 167 174	825 756	— 341 418
2.	górskie	19 504	16 679	— 2 825	448 478	369 800	— 78 678
3.	narciarskie	4 888	3 961	— 927	105 428	89 931	— 15 497
4.	kolarskie	5 925	5 196	— 729	98 659	84 574	— 14 085
5.	motorowe	2 460	1 714	— 746	52 871	36 374	— 16 497
6.	żeglarskie	2 504	1 994	— 510	33 110	33 596	+ 486
7.	kajakowe	2 468	1 997	— 471	40 685	33 601	— 7 084
8.	speleologiczne	488	551	+ 63	5 165	5 871	+ 796
9.	podwodne	469	497	+ 28	5 480	6 956	+ 1 476
10.	na orientację	3 224	2 380	— 844	74 009	57 772	— 16 237
11.	inne	8 353	6 655	— 1 698	304 822	237 646	— 67 176
	Ogółem	88 936	70 478	— 18 458	2 335 881	1 781 877	— 554 004

Pomimo tych trudności odbyły się wszystkie główne imprezy w poszczególnych dyscyplinach:

— Międzynarodowy Turystyczny Rajd Przyjaźni Szlakami Lenina (planowano 2 000, wzięło udział 2 300 osób);

- Centralny Splyw Kajakowy im. Lesława Dobruckiego (planowano 300, wzięło udział 200);
- XXII Ogólnopolski Wysoko Kwalifikowany Rajd Pieszy (planowano 300, wzięło udział 350);
- XXX Jubileuszowy Centralny Zlot Turystów Kolarzy (planowano 1000, wzięło udział ok. 800);
- XXVI Centralny Rajd i Zlot Turystów Zmotoryzowanych (planowano 400, wzięło udział 220);
- XVII Centralny Rejs Żeglarski (planowano 80, wzięło udział 120).

Odbyły się także zloty kadry, tj. przodowników turystyki pieszej, kolarskiej, motorowej, kajakowej, żeglarskiej i podwodnej.

Szkolenie kadry przodowniczej, aczkolwiek z trudnościami, przebiegało podobnie jak w latach poprzednich. Niewielki spadek ogólnej liczby przodowników

należy przypisać dokładniejszej weryfikacji, zwykle prowadzonej w okresach poprzedzających narady aktywu, związane z wyborami komisji zarządów wojewódzkich i Zarządu Głównego.

Wraz ze zmniejszeniem się liczby uczestników imprez zmalała także liczba zdobywanych odznak. Spadek ten rejestrujemy jednak tylko w cyfrach bezwzględnych, bowiem stosunek zdobytych odznak do liczby uczestników pozostaje w zasadzie taki sam jak w roku 1980. Odznaki turystyczno-krajoznawcze pozostają w dalszym ciągu zachętą i dopingiem do systematycznego uprawiania turystyki. Świadczy o tym stworzenie w 1981 r. dalszych sześciu odznak regionalnych. Obecnie funkcjonuje w PTTK 10 odznak turystyki kwalifikowanej i 6 odznak krajoznawczych ogólnopolskich, 36 regionalnych odznak turystyczno-krajoznawczych oraz 3 inne odznaki.

Odnaki turystyczne zdobyte w latach 1980—1981

Lp.	Rodzaj odznaki	1980	1981
1	2	3	4
1	Odnaka Turystyki Pieszej	30 693	21 834
2	Górska Odnaka Turystyczna	48 561	36 238
3	Nizinna Odnaka Narciarska	550	325
4	Górska Odnaka Narciarska	996	909
5	Kolarska Odnaka Turystyczna	4 311	3 161
6	Motorowa Odnaka Turystyczna	898	564
7	Odnaka Turysty Motorowego	743	513
8	Żeglarska Odnaka Turystyczna	2 101	1 615
9	Turystyczna Odnaka Kajakowa	3 205	2 516
10	Turystyczna Odnaka Podwodna	191	144
11	Odnaka Imprez na Orientację	818	885
12	Odnaka Krajoznawcza	2 151	1 718
13	Młodzieżowa Odnaka Krajoznawcza	13 947	11 223
14	Odnaka Fotografii Krajoznawczej	—	123
15	Szlakami Chwały Oręża Polskiego	2 013	1 654
16	Turysta — Senior	523	826
17	Exlibris Krajoznawcy Bibliofila	37	19
18	Turysta — Przyrodnik	—	72
19	Znam Kraje Przyjaciół	1 405	541
20	regionalne	9 242	6 594
21	inne	3 177	3 751
Ogółem		125 562	95 225

Uchwały pierwszej części X Zjazdu Krajowego PTTK stały się podstawą do organizacji szeregu narad i opracowania wniosków dotyczących m. in. szkolenia i wykorzystania kadry przodowników w poszczególnych dyscyplinach turystyki kwalifikowanej, produkcji sprzętu niezbędnego do uprawiania turystyki, handlu tym sprzętem oraz własnymi możliwościami PTTK w tym zakresie, zwiększenie ilości wydawnictw poświęconych szkoleniu i uprawianiu turystyki kwalifikowanej, organizacji turystyki zagranicznej dla zrzeszonych w PTTK turystów różnych dyscyplin turystyki kwalifikowanej.

Wiele pracy poświęcono problematyce: „PTTK a góry”. Przygotowane materiały były przedmiotem obrad plenum ZG PTTK w dniach 25—26 października 1981 r. w Krakowie. Konsekwencją tego posiedzenia było przedłożenie, podczas obrad drugiej części Zjazdu, projektu uchwały w sprawie modelu turystyki górskiej oraz projektu listu do Marszałka Sejmu PRL w sprawie ustawowej ochrony gór, a także podjęcie uchwały przez Zjazd w sprawie rozwoju turystyki górskiej.

W roku 1981 społeczna akcja autostopu — pomimo trudnych dla turystyki indywidualnej dni — była nadal kontynuowana. W akcji udział wzięło 8 448 uczestników, w tym 160 cudzoziemców, których przewoziło 1 054 kierowców (w tym 16 cudzoziemców). Społeczny Komitet Autostopu zorganizował tradycyjny zlot młodzieży i kierowców w Zdworzu koło Płocka z udziałem 120 uczestników.

Działalność środowiskowa

PTTK w 1981 r. kontynuowało działalność we wszystkich środowiskach objętych tradycyjnie siecią ogniw Towarzystwa w zakładach pracy, szkołach i uczelniach, osiedlach mieszkaniowych, w środowiskach osób niepełnosprawnych.

W zakładach pracy, wskutek reorganizacji ruchu związkowego, likwidacji Centralnej Rady Związków Zawodowych, niedostatecznego zainteresowania nowo powstałych central związkowych sprawami turystyki — ognia zakładowe PTTK na-

trafiły na poważne trudności w możliwościach korzystania z zakładowych środków. Spowodowało to znaczne zredukowanie szkolenia kadry organizatorów turystyki, a także liczby imprez i wycieczek. Pewne efekty przyniósł list Komisji Kół Zakładowych ZG PTTK do jednostek organizacyjnych PTTK, zalecający opracowanie programów turystycznych dla załóg i członków ich rodzin i zabezpieczenie środków na realizację tych programów z zakładowych funduszy socjalnych. W większości przypadków środki z tych funduszy wykorzystywane były jednak na pokrycie rosnących gwałtownie kosztów wypoczynku urlopowego.

Wśród młodzieży szkolnej uzyskano nieco lepsze rezultaty. Odbyły się wszystkie centralne imprezy:

- IX Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy z finałem w Toruniu i Bachotku;
- III Ogólnopolski Turniej Wychowanków Domów Dziecka z finałem w Lesznie;
- Konkurs Krasomówczy Młodzieży z finałem w Golubiu-Dobrzyniu.

W działalności młodzieżowej uzyskano dalsze potwierdzenie poparcia działalności PTTK w szkołach ze strony władz oświatowych, m. in. w oficjalnych spotkaniach władz PTTK z ministrem oświaty i wychowania.

W ogniwach PTTK w osiedlach mieszkaniowych doskonalono formy pracy klubów i oddziałów. W toku szeregu narad przyjęto program krajoznawczy w osiedlach mieszkaniowych do realizacji w latach 1981—1990 oraz wnioski i postulaty dotyczące rozwoju turystyki w spółdzielczych osiedlach mieszkaniowych na lata 1981—1985.

Interesujące efekty uzyskano w działalności wśród osób niepełnosprawnych (niektóre we współpracy z Polskim Związkiem Głuchych). Zorganizowano następujące imprezy:

- VII Ogólnopolskie Wędrówki Turystyczne Seniorów,
- II Ogólnopolski Zlot Młodzieży Niesłyszącej w Lublinie,
- Międzynarodowy Rajd Pieszy „Nasza Polska Ziemia” w Zielonej Górze,

— Rajd Motorowy Inwalidów Słuchu w Puszczy Kozienickiej i na Przyczółku Warecko-Magnuszewskim.

Ważnym efektem pracy na tym polu jest *Turystyczny Słownik Języka Migowego* wydany w 1981 r. przez Zakład Wydawniczo-Propagandowy PTTK.

Działalność BORT i przewodników PTTK

Działalność usługową w 1981 r. prowadziło 300 biur obsługi ruchu turystycznego (BORT) oddziałów PTTK. Rezultaty pracy tych jednostek PTTK w latach 1980 i 1981 ilustruje tabela.

Działalność biur obsługi ruchu turystycznego

Lp.	Wyszczególnienie	1980	1981	Różnica
1	2	3	4	5
1	Liczba biur ORT	349	300	— 49
2	Liczba wycieczek	282 074	241 278	— 40 796
3	Liczba uczestników	11 109 630	9 856 806	— 1 252 824
4	Obroty brutto w tys. zł	2 215 396,0	2 559 502,0	+ 344 106,0
5	Marża brutto w tys. zł	243 210,0	302 853,0	+ 59 643,0
6	Ilość punktów handlowych	163	201	+ 38
7	Obroty w handlu w tys. zł	201 000 0	361 505 0	+ 160 505 0
8	Liczba stacji turystycznych	198	272	+ 74
9	Liczba miejsc noclegowych	3 800	5 284	+ 1 484
10	Liczba wypożyczalni sprzętu	111	94	— 17
11	Liczba autokarów	317	306	— 11

Działalność BORT przebiegała w warunkach zmniejszonego zapotrzebowania na organizację wycieczek ze strony zakładów pracy i innych organizatorów zbiorowego wypoczynku, stąd nadal niskie efekty pracy BORT i związane z tym kłopoty z finansowaniem działalności programowej oddziałów PTTK.

Zmniejszony ruch turystyczny spowodował zmniejszenie zapotrzebowania na usługi przewodnickie. Przewodnicy obsłużyli w 1981 r. 190 399 wycieczek z 7 680 669 uczestnikami, tj. o 18,5% mniej niż

w 1980 r. (233 354 wycieczek i 8 953 745 uczestników).

Tak poważne załamanie się ruchu turystycznego i zapotrzebowania na usługi przewodnickie dotknęło najbardziej przewodników etatowych i pełnodyspozycyjnych. Dla ok. 400 osób w skali krajowej zabrakło zatrudnienia, co powodowało zaostrożenie się konfliktów między grupami a przewodnikami pracującymi dorywczo, na zlecenie.

Wymagało to zwiększonej aktywności Komisji Przewodników ZG PTTK, która

starala się o uzyskanie lepszych stawek za pracę przewodników. W roku 1981 przewodnicy warszawscy objęli swoje funkcje na Zamku Warszawskim, a Oddział PTTK w Golubiu-Dobrzyniu, wspólnie z Komisją Przewodników ZG PTTK, z powodzeniem przeprowadził kolejny Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy Przewodników PTTK.

Działalność jednostek gospodarki wyodrębnionej

Działalność Zrzeszenia Gospodarki Turystycznej PTTK prowadzona była w 1981 r. w zmienionych strukturach zarządzania. Od początku 1981 r. uchwałą Prezydium ZG PTTK wyłączone z ZGT zakłady produkcyjne PTTK „Foto-Pam” i podporządkowano je kierownictwu wielozakładowego przedsiębiorstwa „Foto-Pam”. Zarząd Główny PTTK 30 marca 1981 r. podjął uchwałę o likwidacji Dyrekcji ZGT i przekazał funkcje nadzoru i koordynacji Zespołowi Ekonomicznemu Biura ZG PTTK łącząc poszczególne służby b. Dyrekcji ZGT i biura ZG PTTK dla uzyskania oszczędności etatowych.

Jednostki b. ZGT PTTK realizowały zadania planowe w szczególnie trudnych warunkach osiągając, przy zwiększonej o 10,8% sumie sprzedaży ogólnej (3 198 825 tys. zł w stosunku do planu 2 887 353 tys. zł) wynik ujemny 82 542 tys. zł (do planu zakładającego deficyt w wysokości 88 000 tys. zł).

Na ujemny wynik działalności wpłynęły m. in. takie czynniki, jak wypłacone w ciągu całego 1981 r. wynagrodzenia wyższe (podwyższone w końcu 1980 r.), wzrost składek na ZUS (z tytułu wzrostu płac i zmiany stawek), wzrost narzutów na zakładowy fundusz socjalny, a także wypłaty rekompensat mączno-zbożowych zwiększone koszty podróży służbowych (wyższe diety, podwyżka cen paliw).

Oblicza się, że powyższe czynniki spowodowały wzrost kosztów o blisko 23 mln zł i gdyby nie one — działalność gospodarcza przyniosłaby ok. 140 mln zysku.

W 1981 r. w jednostkach b. ZGT realizowano roboty budowlane w 86 obiektach, w tym w 73 obiektach turystycznych,

w 7 zakładach produkcyjnych „Foto-Pam” i 6 bazach remontowo-budowlanych.

Oddano do eksploatacji łącznie 189 miejsc noclegowych całorocznych, 139 miejsc sezonowych i 298 miejsc gastronomicznych.

Z ważniejszych zadań trzeba wymienić oczyszczalnię ścieków, zapórę wodną i ujęcie wody dla schroniska na Polanie Chochołowskiej, zakończenie rozbudowy i modernizacji schronisk: na Hali Łabowskiej i na Hali Lipowskiej. Zakończono prace remontowo-modernizacyjne domu wycieczkowego w Augustowie oraz w stanicach wodnych w Ukie i Nowym Moście na szlaku Krutyni.

W 1981 r. baza PTTK liczyła łącznie 301 obiektów, z których 14 było nieczynnych z powodu remontów. Czynne obiekty dysponowały 25 207 miejsc i udzieliły łącznie 3 345 251 noclegów, co w porównaniu do 3 717 792 noclegów w 1980 r. stanowiło blisko 90%. PTTK posiadało w 1981 r. 61 zakładów i punktów gastronomicznych z 19 553 miejsc.

Ze zorganizowanych form wczasów i obozów turystycznych PTTK skorzystało 32 993 osoby, tj. blisko o 20 tys. osób mniej niż w 1980 r.

Z usług PTTK w turystyce zagranicznej skorzystało ponad 105 tys. turystów, tj. 92,9% rezultatów roku ubiegłego, co wobec sześciokrotnego zmniejszenia przyjazdów (z 31 900 osób do 5 200) jest znacznym osiągnięciem. Godny podkreślenia jest także fakt, że Biuro Turystyki Zagranicznej PTTK jako jedyne przedsiębiorstwo poprawiło wynik działalności.

Mimo szczególnych trudności w działalności wydawniczej Zakład Propagandowo-Wydawniczy PTTK zrealizował 108 pozycji, o objętości 356 arkuszy wydawniczych, w nakładzie łącznym 1 698 tys. egz., w tym 9 numerów miesięcznika „Gości-niec”, rocznik „Ziemia 1978” oraz 21 pozycji własnych. Z ważniejszych należy wymienić: *Krajoznawstwo — poradnik dla instruktorów*, *Vademecum krajoznawcy*, trzy tomiki biblioteczki SKKT PTTK, *Bibliografię zawartości Pamiętników Towarzystwa Tatrzańskiego*, przewodniki z serii „Na szlaku” — *Puszcza Augustow-*

ska i Wzniesienie Elbląskie, dwie monografie z serii „Szlakiem wielkich ludzi, wydarzeń i zabytków kultury” — *Warszawskim szlakiem Żeromskiego i Trakt Królewski*, przewodniki turystyczne: *Wyżyna Krakowsko-Częstochowska*, *Knieja Bukowa*, *Szlaki Beskidu Średniego*, *Szlaki*

Beskidu Małego, *Szlaki okolic Ujsoł*, *Szlakiem S. Goszczyńskiego przez Gorce*, publikacja *Schroniska PTTK w Karpatach* oraz II wydanie przewodnika wspinaczkowego *Skalki Rzędkowickie*. Zakład staje się coraz bardziej znaną oficyną na rynku wydawniczym.

Posiedzenia plenarne Zarządu Głównego

W 1981 r. odbyło się 6 posiedzeń plenarnych Zarządu Głównego PTTK. Na tematykę obrad poszczególnych zebrań istotny wpływ miały zagadnienia związane z X Zjazdem Krajowym PTTK, który obradował w dwóch turach (czerwiec i listopad 1981 r.). Dominowały sprawy organizacyjne oraz ekonomiczno-gospodarcze. W zakresie programu największe znaczenie miało ostatnie posiedzenie plenarne, poświęcone tematowi „PTTK a góry”.

*

Pierwsze w roku 1981, a XVI w IX kadencji władz Towarzystwa, posiedzenie plenarne ZG PTTK odbyło się w Warszawie 27 lutego 1981 r. W obradach, którym przewodniczył prezes **Tadeusz Rycerski**, uczestniczyli członkowie ZG, Prezydium Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego, członkowie honorowi PTTK, zaproszeni goście oraz sekretariat biura ZG PTTK.

Sprawy związane z X Zjazdem Krajowym PTTK były poruszone w pierwszym punkcie obrad. Plenum dokonało zmian w składzie osobowym Komitetu Organizacyjnego X Zjazdu (uchwała nr 45/IX/81). Przyjęto rezygnację **Stanisława Lewandowskiego** z funkcji przewodniczącego Komitetu, powołując go jednocześnie do składu Zespołu Programowego. Funkcję przewodniczącego powierzono **Tadeuszowi Rycerskiemu**. Przyjęto też rezygnację **Jacka Węgrzynowicza** z funkcji przewod-

niczącego Zespołu Organizacyjnego Zjazdu i powołano w to miejsce **Marka Szczepkowskiego**. Funkcję zastępcy przewodniczącego tego zespołu powierzono **Mieczysławowi Sobkiewiczowi**. Przyjęto także rezygnację **Józefa Kozdrasia** z funkcji członka Komitetu Organizacyjnego oraz powołano do składu Zespołu Programowego **Kazimierza Dłużyńskiego**.

Projekt założeń organizacyjnych i programowych X Zjazdu przedstawił **Marek Szczepkowski**. Plenum zobowiązało Prezydium ZG PTTK do ostatecznego dopracowania dokumentów, które zostaną przedstawione delegatom, oraz podjęło uchwałę nr 46/IX/81 w sprawie zwołania X Zjazdu Krajowego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w dniach 5—7 czerwca 1981 r. Na wniosek przewodniczącego Komisji Statutowej **Tadeusza Rycerskiego** Plenum ZG podjęło uchwałę o poszerzeniu składu Komisji o 5 osób: **Andrzeja Gordona**, **Janusza Grzybowski**, **Bolesława Sokola**, **Edmunda Mioszewicza** i **Halinę Stankiewicz**.

Kolejnym punktem obrad było omówienie propozycji usprawnień zarządzania gospodarką PTTK. Wprowadzenia do dyskusji dokonał wiceprezes ZG PTTK **Andrzej Gordon**. Po dyskusji, w której zabralo głos 15 osób, obrady zostały przerwane z powodu braku quorum.

XVII posiedzenie plenarne Zarządu

Głównego w IX kadencji odbyło się w Warszawie 30 marca 1981 r. Przewodniczył prezes ZG **Tadeusz Rycerski**.

Na wstępie — w pierwszym punkcie obrad — przystąpiono do kontynuacji dyskusji na tematy gospodarcze. Przyjęto uchwałę (nr 48/IX/81) w sprawie usprawnienia zarządzania gospodarką PTTK.

W drugim punkcie porządku dziennego, po wystąpieniach: skarbnika ZG **H. Kamińskiego** i wiceprezesa GKR **W. Kwaśniewskiego** oraz wysłuchaniu wyjaśnień dyrektora ZGT **W. Militza**, Plenum podjęło uchwałę w sprawie przyjęcia zbiorczego sprawozdania finansowego Zrzeszenia Gospodarki Turystycznej PTTK za rok 1979. Plenum przyjęło także sprawozdanie z działalności PTTK za okres IX kadencji. W punkcie: sprawy organizacyjne, Plenum podjęło uchwałę (nr 50/IX/81) wprowadzającą zmiany w tekście Regulaminu koła zakładowego PTTK; poprawki dotyczą relacji pomiędzy kołem zakładowym a organizacjami związkowymi i innymi organizacjami i instytucjami.

*

Ostatnie, XVIII Plenum ZG PTTK w IX kadencji władz Towarzystwa odbyło się 29 kwietnia 1981 r. w Warszawie. Przewodniczył obradom prezes ZG **Tadeusz Rycerski**.

Zasadniczą tematykę obrad stanowiły sprawy związane z przygotowaniem do X Zjazdu Krajowego PTTK. Na wstępie przedstawiony został zebranym referat Prezydium ZG pt. Przed X Zjazdem Krajowym PTTK. Omówiono też stan aktualnych przygotowań Zespołu Programowego oraz wyniki prac Zespołu Organizacyjnego Zjazdu. Członkom Plenum przedstawiono także projekt regulaminu obrad X Zjazdu.

Podczas zebrania przyjęto dwie uchwały: w sprawie zatwierdzenia zbiorczego sprawozdania finansowego ZG PTTK za rok 1980 (uchwała nr 51/IX/81) i w sprawie zbiorczego sprawozdania finansowego Zrzeszenia Gospodarki Turystycznej PTTK za rok 1980 (uchwała nr 52/IX/81).

*

Pierwsze w X kadencji władz Towarzystwa posiedzenie plenarne odbyło się

7 czerwca 1981 r. (ostatniego dnia obrad pierwszej tury X Zjazdu). Było to zebranie konstytucyjne. Uczestniczyli nowo wybrani członkowie ZG oraz przedstawiciele Komisji Skrutacyjnej X Zjazdu. Obrady zajął przewodniczący Zjazdu **Marek Szczepkowski**.

W tajnym głosowaniu prezesem Zarządu Głównego PTTK został wybrany **Andrzej Gordon**. Również w tajnym głosowaniu wybrano Prezydium ZG, liczące (wraz z prezesem) 15 osób, które ukonstytuowało się następująco: prezes — **Andrzej Gordon**, wiceprezesa — **Eryk Porąbka**, **Janusz Rygielski**, **Tadeusz Syryczyk**, **Marek Szczepkowski**, skarbnik — **Marek Dąbrowski**, sekretarz generalny — **Zdzisław Łysio**, członkowie — **Adam Chyżewski**, **Franciszek Czerni**, **Sławomir Dabiński**, **Krystyna Grzelewska**, **Janusz Grzybowski**, **Krystyna Karbownik**, **Wiesław Radomski** i **Mieczysław Sobkiewicz**.

*

II Plenum ZG PTTK obradowało w Warszawie, w dniach 11—12 września 1981 r. W zebraniu, oprócz członków ZG, uczestniczyli członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskie-go oraz przewodniczący komisji społecznych ZG PTTK. Przewodniczył obradom prezes ZG **Andrzej Gordon**.

Pierwszy punkt obrad dotyczył kierunków działania PTTK po pierwszej części X Zjazdu Krajowego PTTK. Wprowadzenia w tematykę dokonał prezes **A. Gordon**. **M. Szczepkowski** zreferował tryb i stopień realizacji wniosków i postulatów po pierwszej części X Zjazdu. **J. Grzybowski** omówił stan prac Komisji Statutowej, a **E. Porąbka** przedstawił zakres działania zespołu do spraw struktur gospodarczych, którego prace zostaną przedstawione podczas II części Zjazdu. Jego wystąpienie dotyczyło kierunków działań zespołu i koncepcji podstawowych kierunków polityki ekonomicznej w okresie X kadencji władz PTTK. Po dyskusji zebrani przyjęli uchwałę w sprawie propozycji kierunków działalności gospodarczej w X kadencji władz PTTK (uchwała nr 1/X/81) oraz uchwałę w sprawie likwidacji centralnej i regionalnej administra-

cji gospodarczej PTTK (uchwała nr 2/X/81).

W kolejnym punkcie obrad zebrani podjęli uchwałę w sprawie zwołania II części X Zjazdu Krajowego PTTK oraz przyjęcia założeń organizacyjnych i programu Zjazdu. X Zjazd Krajowy PTTK będzie kontynuował swoje obrady w dniach 14—15 listopada 1981 r.

Podczas Plenum dyskutowano też nad kwestią podwyższenia składek członkowskich, wpisowego oraz opłaty za legitymację. Nie podjęto w tej sprawie uchwały, postanawiając odroczyć wiążące decyzje do następnego zebrania plenarnego, a czas ten wykorzystać na konsultacje w terenie.

Uchwałą nr 4/X/81 zatwierdzono składy osobowe niektórych komisji społecznych ZG PTTK na okres X kadencji. Zebrani zatwierdzili też zadania i regulamin Rady Ekonomicznej ZG PTTK. W ostatnim punkcie obrad — sprawy różne — postanowiono, że członkowie Plenum będą systematycznie informowani o działaniach i realizacji postanowień i uchwał Prezydium ZG.

*

III Plenum ZG PTTK było jednocześnie pierwszym posiedzeniem wyjazdowym władz Towarzystwa w X kadencji. Tematem wiodącym zebrania, które odbyło się w Krakowie w dniach 25—26 października 1981 r., była problematyka turystyki górskiej. Dlatego też do udziału w obradach zaproszono prezydium Komisji Turystyki Górskiej ZG i przewodniczących wojewódzkich KTG. Uczestniczyli też przedstawiciele Głównego Komitetu Turystyki i Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Obradom przewodniczył prezes ZG **Andrzej Gordon**.

Wprowadzenia do dyskusji na temat: „PTTK a góry” dokonali: wiceprezes ZG **Janusz Rygielski** i przewodniczący KTG ZG PTTK **Marek Sobolewski**. **J. Rygielski** omówił materiały przedłożone członkom Plenum ZG (w tym Raport o stanie turystyki górskiej), podkreślając, iż powstały one w wyniku demokratycznej dyskusji w szerokim kręgu członków Towarzystwa. Przewodniczący KTG ZG PTTK **M. Sobolewski** w swoim wystąpieniu pro-

sił o kompleksowe rozpatrzenie sprawy programu turystyki górskiej i samorządności KTG (na wszystkich szczeblach Towarzystwa), nie zaburzającej w niczym dotychczasowej jedności PTTK. Po wielogodzinnej dyskusji, w której wzięło udział ponad 20 osób, Plenum ZG PTTK podjęło uchwałę nr 5/X/81 w sprawie rozwoju turystyki górskiej oraz uchwałę nr 7/X/81 w sprawie pilnej potrzeby ochrony przyrody gór, a także deklarację o kontynuowaniu współdziałania PTTK i GOPR. Ponadto Plenum postanowiło przedłożyć w czasie II tury X Zjazdu Krajowego PTTK projekty dokumentów: uchwały w sprawie modelu turystyki górskiej oraz listu otwartego do Sejmu PRL w sprawie ustawowej ochrony gór.

Janusz Grzybowski w imieniu Komisji Statutowej przedłożył informację o stanie prac nad projektem statutu PTTK. Podał, że do komisji zgłoszono ogółem ponad 200 poprawek. Projekt, w formie przygotowanej przez komisję, zostanie przedłożony delegatom pod ostateczną dyskusję podczas II tury Zjazdu.

Trzeci punkt porządku dziennego przewidywał przyjęcie projektu zasad działalności gospodarczej PTTK, który miałby być przedłożony w drugiej części Zjazdu Towarzystwa, oraz projektu uchwały ZG w sprawie reformy gospodarczej. Wprowadzenia do tematu dokonał skarbnik ZG **Marek Dąbrowski**. Po dyskusji, uwzględniając zgłoszone poprawki, podjęto uchwałę nr 6/X/81 w sprawie reformy działalności gospodarczej PTTK.

Franciszek Czerski omówił problem ratowania pomników kultury narodowej, przedstawiając treść projektu apelu na Zjazd w sprawie ochrony zabytków. Zebrani upoważnili Prezydium ZG do dokonania ostatecznej redakcji dokumentu, który zostanie przedstawiony delegatom.

Plenum ZG podjęło też uchwałę nr 8/X/81 w sprawie podwyższenia składek członkowskich oraz zatwierdziło składy osobowe nowo wybranych komisji społecznych ZG: Komisji d/s Współpracy z Wojskiem Polskim, Komisji Przewodników Turystycznych i Sztabu Głównego Służby Kultury Szlaku.

Oprac.

Waldemar Burkacki